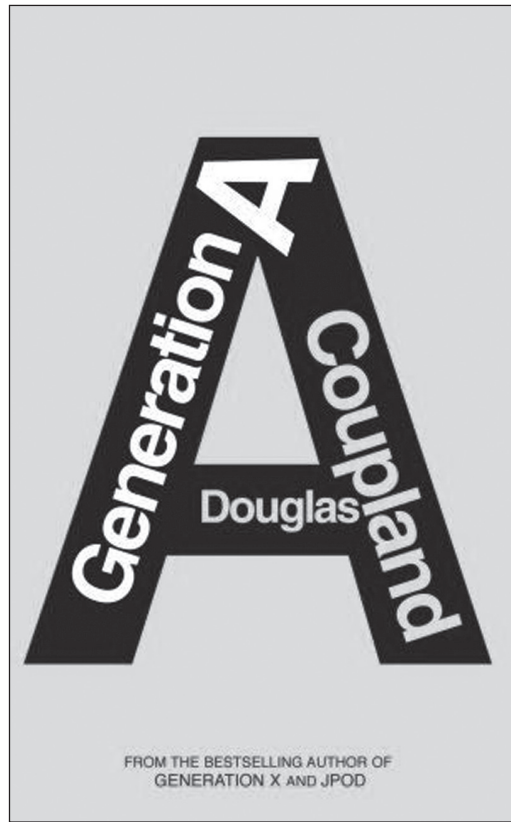

Az új remény generációja

Douglas Coupland: „A” generáció. Európa Könyvkiadó, Budapest, 2012

Egy (közel)jövőbeli, képzelt világ bemutatása közkedvelt témának számít a szórakoztatóiparban, számos ilyen filmet és könyvet nézhettünk, olvashattunk már, levegőben lebegő, gravitációról tudomást sem vevő épületekről, újrjárművekről. Coupland a rohamos technológiai fejlődés, a fogyasztói társadalom jelenlegi állapotából következően más módon, sokkal tragikusabb sorsot képzel el. Már több mint húsz éve, hogy a nagy sikerű, senkit és semmit sem kímélő *X generáció* című könyve megjelent, amelyben kinyilvánítja a modern társadalom romlottságáról alkotott véleményét, főként Amerikára alapozva. Bár sok idő eltelt e könyv megjelenése óta, mégsem tapasztalható semmilyen pozitív változás, sokkal inkább csak romlott a helyzet. Azóta már nem veszik emberszámba azt, akinek nincs Iphone-ja vagy Ipod-ja, és analfabéta az, aki nem ismeri az internetes jeleket. Lassan már elfelejtjük használni emberi nyelvünket, jövőbeli szavaink: JPEG, mp3, PDF, a vicces beszólásokra nevetés helyett csak annyit mondunk, hogy xD, vagy lol, a meglepődésünket omg szócskával fejezzük ki, és így alakul ki új beszédkészségünk, ami Tarzanéhoz hasonlítható, ahogy a majmokkal kommunikál.

Douglas Coupland igyekszik minél több problémára rávilágítani, felnyitni a szemünket olykor egészen nyers, direkt módon, máskor humorosan, diszkrétebben. Sokszor olyan felszínes dolgokról ír, amelyek az orrunk előtt játszódnak le, mégsem tulajdonítunk nekik nagy jelentőséget, többnyire észre sem vesszük őket. Az ember születésétől kezdve a civilizált társadalom szerves részét képezi akarva vagy akaratlanul, és annak normái szerint él, lehetetlen lenne másképpen tennie. Például szinte napi rendszerességgel hallunk a braziliai őserdők kiirtásáról, amit mindenki reflexszerűen elítél, tüntetünk, facebook-csoportokat hozunk létre...

más nagyhangú természetvédők hány csésze kávé isznak meg naponta, amelynek a kiirtott őserdők talaja biztosítja a remek termőföldet. A túlnépesedés korunk megoldhatatlan problémája, valahogy etetni kell a népet, így jönnek a képbe a könyvben is többszörösen kritizált tömegtermékek, a génmanipuláció egyre gyorsabban terjed az élelmiszer-termelés minden területén. A menekülés lehetőségét a fogyasztói társadalomtól Coupland már az *X generáció*ban felvázolja: három fiatal egy hitelesebb élet reményében kiköltözik a sivatagba, korábbi életüket elfeledve.

Amellett, hogy rámutat a civilizáció hibáira, megosztja velünk a romlás nulladik pontjának feltárásáról és a lehetséges megoldásáról szóló elméleteit. Gondolatai számunkra kissé még távolinak tűnhetnek, hiszen a regény szerzője egy jóval fejlettebb világban él.

Coupland-ot apokaliptikus költőként tartjuk számon, valószínűleg már jó néhány világvége-elmélet futott át az agyán. Napjainkban főként a globális felmelegedéssel ijesztgetik a kisiskolás gyerekeket: ötven éven belül megsülünk vagy megfagyunk... A végső pusztulás másféle módon is bekövetkezhet: e pillanatban egy számunkra jelentéktelennek tűnő, egy-

szerű faj eltűnése is az apokalipszist jelentheti. A regény cselekményének középpontjában a méhek eltűnése áll, ami bolygónk haldoklását eredményezi. Időközben megjelenik egy legális pszichoaktív szer, a Solon, amittől megszűnik a közösségre irányuló érdeklődés és a kilátástalan jövőtől való félelem. Olyan közhellyé válik a homo sapiens faj eltűnése a Föld felszínéről, mintha csak azt állapítanák meg, hogy Elton John meleg.

Az „A” generáció, elődjével ellentétben, a problematika megjelenése mellett némi reményt csillant meg az emberiség számára, esélyt ad a regenerálódásra. Douglas Coupland az újragezdes generációjának szánja e friss alkotását, a hit és a reménykedés generációjának. Továbbra is kitart az *X generációban* felállított hipotézis mellett, miszerint a történetek létfontosságúak, ezt a számos egyénileg létrehozott elmélet mellett tudományosan is alátámasztja. A történetek, a hétköznapi közönséges dolgok adják meg az élet valódi zamatát, folyamatát. „Az agy történeteken keresztül rendezi azt, ahogy a világot megismeri” (197) – mondja a regényben szereplő francia tudós. Két narratív síkot különböztethetünk meg a regényben: az egyik a valódi élet, a jelenkor, amelyben a főszereplők életük talán legjelentősebb periódusát élik, a másik az általuk kreált fiktív történetek síkja, amelyeket egy mindentől távoli kanadai szigeten mesélnek egymásnak. Ez utóbbi az oka annak, hogy a könyvet „modern Dekameron”-nak is nevezik.

Az öt fiatal mellett konstans szereplői a történetnek a maradék (a semmiből felbukkanó) méhek is, az elejétől kezdve végig jelen vannak. Világszenzációnak számító csípéseikkel kezdődnek a bonyodalmak, megjelenésük a fényt jelenti az alagút végén. Csípésükkel azt jelzik, hogy bár haragszanak ránk, az emberi fajra, mégis hajlandók lennének egy második esélyt adni nekünk. Nem véletlenszerűen választják ki „áldozataikat”, megjelölik a jövő nemzedék Ádárait és Éváit. Coupland, bár tisztában van a méhek fontosságával és nélkülözhetetlenségükkel, feltehetően nem túl jártas a méhészetben. E rovarok viselkedése a regényben néha teljesen eltér a valódi jellemzőiktől, bár az is igaz, hogy nem közönséges méhekről van szó, hanem olyanokról, akik maradék erejükkel is fajuk fennmaradásáért küzdenek. A támadások módja alattomos, tudatos, igazi ragadozó-vadász munka, amire a darazsak képesek, míg a méhek többnyire ártalmatlanok, csak védekeznek, egy egyszerű csípés számukra kamikaze akciót jelent. Továbbá az is ritka eset, hogy ok nélkül egy kombájnbá vagy egy irodába tévedjenek méhek, ha ez meg is történne, valószínűleg kiutat keresnének, nem pedig támadnának. Sokan nem tudnak különbséget tenni e két zümmögő bogár között, a könyv hátoldalán is egy vespula germanica (német darázs) látható, remélhetőleg csak az ijesztő hatással bíró külseje miatt került oda, nem holmi elképesztő naivitásból (a méheket sokszor mosolygós

szájjal, virágokkal teli kosárával ábrázolják, míg a darázs megjelenésétől sokakat kiráz a hideg, még Stephen King is alkalmazta az utóbb említett hártvászárnyúakat egyik rémtörténetében). De a szerző velem ellentétben nem ragadt le a fullánkkal rendelkező rovarok tanulmányozásában, a történet folytatódik tovább...

Ám ez a folyamat csak nagyon lassan bontakozik ki, mert közben mind az öt főszereplő „bemutatkozik”, egyes szám első személyben külön-külön elbeszéli a történetüket, megismerhetjük személyiségüket, mentalitásukat, életfelfogásukat.... Az Iowában élő, farmerkedéssel foglalkozó Zack személyiségét feltehetően Charlie Sheen, vagy az általa eljátszott Charlie Harper (nincs sok eltérés a két Charlie között) mintájára hozta létre az író. Olyan agglegényéletet él, amit korunk legtöbb hímnemű tagja megirigyelhetne: könnyen keresett témérdek pénz, rengeteg alkalmi nő, enyhébb alkoholizmus... A fejében lejátszódó gondolatokkal a tömegtermékeket bírálja, főleg a munkája által hozzá közel álló genetikailag módosított kukoricát. Az öttagú csapat második hím tagja Harj: Srí Lankáról származik, magányos, zárkózott, tele kisebbségi érzéssel, de mégis ő a legjózanabban gondolkodó alak, tökéletes megfigyelő, remekül rakja össze a dolgokat, belül erős kritikusa az emberi fajnak. A francia Julienre illik egy igen elterjedt köznyelvi kifejezés: „computerbuzi”, ez nagyjából mindent elmond róla. Egy virtuális világban elveszve gyűlöli az életet és az emberiséget, a világképét is a számítógépe alakítja ki. A három fiú mellett két nő kerül be a „csapatba”: a dentálhigiénikusként dolgozó Diana, aki segítőkész, de gyakran összetűzésbe kerül környezetével, és Samantha, a szimpatikus, megértő átlagfiatal.

Hőseink több kalandon esnek át a csípést követően, először megismerik a tizenöt perc hírnév pozitív és negatív oldalát. Megtudják, hogy milyen érzés a kör közepébe kerülni, ahol tudósok, rendőrök és újságírók hada kérdések tucatjával árasztja el őket, a média világgá kürtöli a nevüket, még egy cigiért sem mehetnének el a sarki boltba anélkül, hogy minden harmadik lépésüknél fel ne ismernék és le ne állítanák őket rövid, céltalan, üres fecsegésre. Miután az örület első felvonása véget ér, előbb kísérleti patkánnyá válnak, majd eljutnak a kanadai Haida Gwaiira nevű szigetre, és belekezdhetnek a mesék kitalálásába, anélkül, hogy tudnák ennek az értelmetlennek tűnő időtöltésnek a valódi célját. Hosszú útjuk során még meg kell vívniuk néhány akadállyal, vagy csak külső szemlélőként közvetíteniük nekünk, olvasóknak: találkozunk olyan benzínárral, amelyet már csak a kiváltságosok tudnak megfizetni, állatkínzással, ami az egyház szerint nem szép dolog, de egyáltalán nem nevezhető bűnnek, hiszen az ember egy felsőbbrendű faj, a többi élőlény pedig az ember alárendeltje.

Emellett találkozunk még a tömegtermelés további szennyével (Knorr leves), Solon-függőkkel, logó nélküli, minden külső hatástól elzárt, steril kutatóközponti szobával, elnyomott őslakosokkal és más emberi abszurd helyzetekkel.

A regény második felében kezdetét veszi Boccaccio *Dekameronjának* huszonegyedik századi változata. Innentől kezdve fiktív hőseink mesélnek kitalált történeteket. A meséket akár külön-külön is elemezhetnénk, szinte mindegyik megdöbbentő csattanóval végződik, mindegyikből tanulságot vonhatunk le. Ha ezeket nem szó szerint értelmezzük, rájöhethetünk, hogy emberi alaphelyzeteket jelenítenek meg a mesék. Olykor-olykor nyitott marad némelyik történet nem túlságosan derűlátó befejezése, mintha azt várnák, hogy mi hozzuk létre a megoldást, nemcsak üres szavakkal, hanem tettekkel is.

A történetekben egyes elemek gyakorta ismétlődnek: vallás, szekták, hírességek, superhősök, katasztrófák, nemesek, hitetlenség, űrbéli mítoszok... A Hármas csatorna mindkét történetben párhuzamosan konstans jelenlévő, mint egy Nagy Testvér, akinek semmi sem kerüli el a figyelmét. Ebből arra következtethetünk, hogy a média masszívan befészkelte magát a szereplők tudatalattijába (nem csak az övékébe), és minden döntéshozataluknál jelen van. Egyszer politikusok is megjelennek, élőködő mivoltuk szó szerinti ábrázolásával. Narrátoraink leszögeznek, hogy az újjáépítést rombolás előzi meg. A pusztítás és a gyilkossági vágy is egyfajta kreativitásról árulkodik. Feltehetően a gyilkos úgy tekint prédájára, mintha egy mesterművet szemlélne, úgy, mint Picasso a Guernicára. Az alkotóerő sok emberben megvan, nem biztos, hogy a megfelelő módon bújik elő, de előbb vagy utóbb utat fog törni magának.

Fontos rész még az emberi elidegenedés megvitatása. Időnként szükség van a privát szférára, az élet folyamataiból való kikapcsolódásra. Szükséges az olvasás is, mert ezen időtöltés közben csak a saját kis világunk létezik, amelyben a könyv sorai kalauzolnak bennünket, individuummá válás útján. Az önmegismerés a legfontosabb egyéni irányultságok közé tartozik, de az állandósult remeteélet, a totális magány kivonja az egyént a közösségi életből, amely pedig alapfeltétele a társadalom létrejöttének és fennmaradásának.

A könyv vége felé érve olyan érzése támad az embernek, hogy a sztorizgatás elszívja a cselekmény összes erejét, és a valós élet, a regénybeli jelenkor elveszíti a kezdeti intenzitását. De ettől még hőseink rémálomszerű élete folytatódik, és ha a feszültséggel teli véghajrá el is marad, a számos megválaszolatlan kérdés még vár a megfejtésre...

A Híd idei számai

